

POSTANOWIENIE

Dnia 10 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **M.B. i R.P.**,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 10 czerwca 2026 r.,

wniosku obrońcy skazanych M.B. i R.P.

o wyłączenie SSN R.W. od udziału w rozpoznaniu wniosku

o wyłączenie SSN A.R. od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK 644/24,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć SSN R.W. od udziału w rozpoznaniu wniosku o
wyłączenie SSN A.R. od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK
644/24.**

UZASADNIENIE

Przed Sądem Najwyższym zawisła sprawa z kasacji obrońców M.B. i J.P. Obecnie do rozpoznania tej sprawy został wyznaczony SSN A.R.

Pismami z dni: 25 lutego i 16 marca 2026 r. obrońcy obu skazanych złożyli wnioski o wyłączenie SSN A.R. od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej. Sędziowie wyznaczeni do rozpoznania tego wniosku byli kolejno wyłączani ze sprawy (zob. postanowienie SN z dnia 16 marca 2026 r. (KRI 1580); postanowienie SN z dnia 15 kwietnia 2026 r. (KRI 1622) oraz postanowienie SN z dnia 5 maja 2026 r., (KRI 1679)). Następnie sprawa z wniosku o wyłączenie SSN A.R. od

udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej została przydzielona SSN R.W. Pismem z dnia 18 maja 2026 r. obrońca obu skazanych złożył wniosek o wyłączenie tego sędziego od udziału w rozpoznaniu sprawy z wniosku o wyłączenie SSN A.R. od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej. Obrońca argumentował, że SSN R.W. został powołany do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3; dalej: ustawa nowelizująca KRS), wskazując na wadliwość powołania Rady i konsekwencje tej wadliwości, powołując się na stosowne orzecznictwo trybunałów międzynarodowych i Sądu Najwyższego. Obrońca podkreślił, że rozpoznanie sprawy z wniosku o wyłączenie sędziego przez SSN R.W. naruszałoby prawo skazanych do rozpoznania wniosku przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą i prowadziłoby do nienależytej obsady Sądu Najwyższego. W końcowej części uzasadnienia wniosku obrońca odwołał się także do reguły *nemo iudex in causa sua*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek okazał się zasadny, dlatego też należało wyłączyć SSN R.W. od udziału w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie SSN A.R. od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK 644/24.

Zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., I KZP 22/22 (OSNK 2023, z. 8, poz. 37), której nadano moc zasady prawnej, pojęcie „sprawy”, o jakim mowa w art. 40 k.p.k. i art. 41 § 1 k.p.k. odnosi się zarówno do sprawy głównej, rozumianej jako orzekanie w głównym przedmiocie procesu, jak również postępowań incydentalnych, w tym takich, które mają miejsce w ramach sprawy głównej. Dlatego też możliwe jest rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego w zaistniałej w tej sprawie konfiguracji procesowej.

Wniosek należało uwzględnić z uwagi na konieczność zapewnienia skazanym dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu, ustanowionego ustawą. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 87 § 1 ustawy o SN, pozostaje związany uchwałą połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), gdzie stwierdzono, że: „nienależyta obsada sądu w

rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. Cytowana uchwała ma moc zasady prawnej, co oznacza, że jest nią związany każdy skład Sądu Najwyższego. Wynikającego z uchwały połączonych Izb stanu rzeczy nie zmieniło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61; Dz. U. 2020, poz. 376). Argumenty na rzecz tej tezy zostały obszernie zreferowane m.in.: w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2022 r. I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; z dnia 6 lipca 2023 r., IV KO 14/23; czy w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23, a Sąd Najwyższy orzekający w tej sprawie je podziela.

Stanowisko zawarte w uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego zostało następnie potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), w której podkreślono aprioryczność braku spełnienia minimalnego standardu bezstronności przez sędziów Sądu Najwyższego powołanych na wniosek wadliwie ukształtowanej KRS i wskazano, że każdorazowo sąd z udziałem takiego sędziego jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Takie stanowisko jest także konsekwentnie aprobowane w kolejnych orzeczeniach (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; z dnia 14 stycznia 2025 r., III KK 436/24; z dnia 15 stycznia 2025 r., I KO 127/24; z dnia 17 stycznia 2025 r., IV KK 458/24; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 627/23; z dnia 18 grudnia 2024 r., II KO 84/24; z dnia 16 stycznia 2025 r., II KK 322/24; z dnia 17 grudnia 2025 r., I KK 359/25; z dnia 7 stycznia 2026 r., II KK 433/25).

Ponadto, zgodnie z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz p. Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą”, udział w procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w

składzie ukształtowanym w ww. trybie (w efekcie czego organ ten nie był niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; stanowisko potwierdzone także w wyroku ETPC z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19, wyroku ETPC z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20 oraz wyroku pilotażowym ETPC z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce*, skarga nr 50849/21).

Nie można także tracić z pola widzenia, że SSN R.W. miałby rozpoznać wniosek o wyłączenie SSN A.R., który został oparty na podstawach odnoszących się do niego w takim samym stopniu, jak do sędziego, którego dotyczy wniosek o wyłączenie sędziego mającego rozpoznać sprawę kasacyjną. Jest to zatem sytuacja godząca w sedno zakazu *nemo iudex in causa sua*.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[WB]

[a.ł.]